

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمانشاه

---

- عنوان پروژه: ارزیابی ژنتیکی صفات رشد گوسفند نژاد سنجابی
- شماره مصوب پروژه: ۰۰۰۵۷۵-۰۳۴-۱۳-۵۵-۲
- نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به طرح‌ها و پروژه‌های ملی و مشترک دارد):
- نام و نام خانوادگی مجری: جواد احمدپناه
- نام و نام خانوادگی ناظر(ان):
- نام و نام خانوادگی مشاور(ان):
- نام و نام خانوادگی همکاران: حسن بانه- علی جوانروح علی آباد- سجاد بادبرین - جواد رحمانی نیا- نادر پام
- محل اجرا: مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه
- تاریخ شروع: ۱۴۰۰
- مدت اجرا: دو سال
- ناشر (موسسه/پژوهشکده/مرکز ملی): موسسه تحقیقات علوم دامی کشور
- شمارگان (تیراژ):
- تاریخ انتشار:
- این اثر در مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۱ با شماره ۶۱۲۶۹ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.
- حق چاپ محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

## چکیده

هدف از مطالعه حاضر ارزیابی ژنتیکی صفات رشد گوسفندان نژاد سنجابی بود. برای این منظور از اطلاعات جمع آوری شده از گله ایستگاه مهرگان استفاده شد. صفات رشد مورد مطالعه شامل اوزان تولد، ۳ و ۶ ماهگی، افزایش وزن روزانه از تولد تا ۳ ماهگی و از ۳ تا ۶ ماهگی، نسبت کلیبر از تولد تا ۳ ماهگی و از ۳ تا ۶ ماهگی بودند. برای صفات مذکور، ۶ مدل حیوانی که در وجود یا عدم وجود اثرات ژنتیکی و محیطی دائمی مادری و همچنین کوواریانس بین اثرات ژنتیکی مستقیم و مادری متفاوت بودند، استفاده گردید. علاوه بر این از تجزیه و تحلیل چندمتغیره جهت محاسبه همبستگی ژنتیکی و فنوتیپی بین صفات استفاده شد. روند ژنتیکی صفات از طریق رگرسیون میانگین ارزش اصلاحی بر سال و روند فنوتیپی بر اساس رگرسیون میانگین فنوتیپی صفات بر سال محاسبه شدند. برای صفات اوزان تولد، ۳ و ۶ ماهگی، افزایش وزن روزانه از تولد تا ۳ ماهگی و از ۳ تا ۶ ماهگی، نسبت کلیبر از تولد تا ۳ ماهگی و از ۳ تا ۶ ماهگی به ترتیب مدل‌های ۲، ۲، ۲، ۵، ۵، ۲ و ۵ مناسب‌ترین مدل بودند ( $P < 0/05$ ). وراثت پذیری مستقیم بر اساس این مدل‌ها برای صفات اوزان تولد، ۳ و ۶ ماهگی، افزایش وزن روزانه از تولد تا ۳ ماهگی و از ۳ تا ۶ ماهگی، نسبت کلیبر از تولد تا ۳ ماهگی و از ۳ تا ۶ ماهگی به ترتیب برابر با ۰/۰۵، ۰/۱۰۳، ۰/۱۸۲، ۰/۴۲۲، ۰/۰۰۴، ۰/۱۳۵ و ۰/۰۰۱ برآورد شدند. وراثت پذیری مادری برای صفات به ترتیب معادل ۰/۱۲۲، ۰/۱۹۱، ۰/۱۶۶، ۰/۰۸۷، ۰/۰۲۴، ۰/۱۵۶ و ۰/۰۰۴ محاسبه گردید. دامنه همبستگی ژنتیکی بین صفات رشد از ۰/۴۵۳- بین نسبت کلیبر از تولد تا ۳ ماهگی با نسبت کلیبر از ۳ ماهگی تا ۶ ماهگی تا ۰/۹۵۷ بین نسبت کلیبر از تولد تا سه ماهگی و افزایش وزن روزانه از تولد تا سه ماهگی متغیر بود. همچنین همبستگی فنوتیپی در دامنه از ۰/۲۶۵- بین وزن تولد و نسبت کلیبر از تولد تا ۳ ماهگی تا ۰/۹۶۱ بین وزن سه ماهگی و نسبت کلیبر از تولد تا ۳ ماهگی به دست آمد. مقادیر روند ژنتیکی برای اوزان تولد، ۳ و ۶ ماهگی، افزایش وزن روزانه از تولد تا ۳ ماهگی و از ۳ تا ۶ ماهگی، نسبت کلیبر از تولد تا ۳ ماهگی و از ۳ تا ۶ ماهگی به ترتیب برابر ۲/۵، -۱، ۵، ۱۲۶/۲، ۱۰، ۷/۳ و ۰/۰۰۰ حاصل شدند. روند فنوتیپی برای صفات مورد بررسی نیز به ترتیب برابر ۲۶/۹، -۴۳/۷۱، -۲۱/۷۷، -۴۹/۷، -۴۹/۸، ۱۴۸/۰ و ۴۶/۱ گرم محاسبه شدند. مقادیر وراثت پذیری مستقیم برای صفات وزن تولد، ۳ و ۶ ماهگی، افزایش وزن روزانه از تولد تا ۳ ماهگی و نسبت کلیبر از تولد تا ۳ ماهگی متوسط برآورد گردید و حاکی از آن است که این صفات به انتخاب ژنتیکی پاسخ می‌دهند. نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد که صفات رشد در گوسفندان سنجابی از لحاظ ژنتیکی در حال بهبود بوده، ولی سرعت آن بسیار

کند می‌باشد. بنابراین نیاز است تا هدف اصلاحی برای این نژاد مشخص شده و تابع هدف انتخاب و همچنین شاخص انتخاب مناسب تهیه گردد تا انتخاب دام‌ها بر اساس آن صورت گیرد.

**کلمات کلیدی:** گوسفند سنجابی، صفات رشد، ارزیابی ژنتیکی، مدل حیوان.